

‘Zo’n herfst maken we zelden mee’

Als vorst en nattigheid regeren, kan de lelieoogst een crime zijn. Met de droogste novembermaand sinds 1906 zal het rooiseizoen 2011 echter de geschiedenisboeken ingaan als een makkie. Onder voorbehoud dat een natte decembermaand niet als nog roet in het eten gooit. ‘Zo’n herfst maak ik niet meer mee’, zegt Marius Kesteloo uit Breezand, en ook volgens plaatsgenoot Rob Duineveld loopt het op rolletjes. Bij Landbouwbedrijf Fernhout BV in Smilde (Drenthe) is de oogst eveneens voortvarend van start gegaan.

Veel leliekwekers in het Noordelijk Zandgebied telen tegenwoordig meer lelies in de buitengebieden dan in de eigen regio. Een uitzondering daarop is Kesteloo Bloembollen BV uit Breezand. “Wij zijn een van de weinigen die al onze lelies hier in de

omgeving telen”, zegt Marius Kesteloo. Het gaat om een areaal van 18 hectare. Op één LA-cultivar na bestaat het sortiment uit Orientals (onder andere het Van der Wereld-soort ‘Chrystal Blanca’) en OT’s (onder andere ‘Lesotho’ en ‘Manissa’). Samen met ‘Manissa’ is ‘Brindisi’ het grootste soort. Verder zit Kesteloo in de club van Roselily, de dubbele Orientals die ooit bij toeval zijn gevonden door gebroeders De Looff. Omdat Kesteloo geen typische Noordelijk Zandgebied-gewassen als narcissen en hyacinten teelt, passen de lelies uitstekend in het vruchtwisselingsschema. “We zijn van de gladiolen overgestapt naar de lelies. Als de prijzen goed zijn, is het een goede bouw, ook door de ontwikkelingen in de mechanisatie.”

LANG GROEN

Als we Kesteloo begin december spreken hebben ze hun lelieareaal er ongeveer voor de helft uit. Hoewel er nu wat regen aankomt, verwacht Marius dat ze een paar dagen voor kerst wel klaar zijn. “Zo’n herfst maak ik niet

Tekst: Jeannet Pennings en Gerrit Wildenbeest
Foto's: René Faas

meer mee. De vlotte rooitijd betekent ook dat het land prachtig achterblijft. We telen Alliums achter de lelies aan." Zeker voor de Orientals hoeft al te vroeg rooien volgens de kweker nu ook weer niet, december is de beste maand. Worden de tweejarige soorten meestal eerder gerooid, dit jaar zullen de tweejarige Manissa's een van de laatst gerooiden soorten worden. "De stokken blijven nog lang groen. Echt natuurlijk groen, want we zijn tijdig met de vuurbestrijding gestopt. Ik denk dat ze pas half december aan de beurt zijn."

Het rooien gebeurt bij Kesteloo met een getrokken Van Dijk-Ruigrok 1.80 m rooimachine. "Goede service, en altijd dichtbij." De Kesteloo's waren een van de eersten in het Noordelijk Zandgebied die overgingen - alles, inclusief kuubkisten - van 1,50 naar 1,80 m. Marius vindt de door sommigen beweerde opbrengstverhoging door een betere oppervlaktebenutting van 10 procent aan de hoge kant. "Ik ga eerder uit van een procent of 7-8. De diverse werkgangen gaan wel tot 20 procent sneller. Daar tegenover staan wel forse investeringen van al gauw drie of vier ton, ook vanwege de overgang op een ander flatsysteem." De overstap verliep niet op alle fronten even probleemloos. Het spoelen gebeurt met de Aqua Grader. "Hier zijn de bollen wat ruiger met meer wortels dan op zwaardere gronden."

ZEKER NIET MINDER

Over de opbrengsten is Marius best tevreden. "Vorig jaar was de oogst hier erg goed, beter dan in de buitengebieden. Dan denk je al gauw dat dit geen twee jaar achter elkaar gebeurt. Maar het is dit jaar zeker niet minder dan vorig jaar. We hebben 70 tot 80 procent voorverkocht. Niet verkeerd, nu de prijs in het seizoen een dalende tendens vertoont." De Kesteloo's zijn niet van plan om hun areaal de komende jaren uit te breiden. Marius vraagt zich wel eens af waar al die uitbreiding toe dient. "Je draait jezelf en het vak de nek om. Anderzijds heb ik wel begrip voor een jonge teler die zwaar geïnvesteerd heeft in bijvoorbeeld een Aqua Grader. Die is alleen maar rendabel te maken bij voldoende areaal."

In tegenstelling tot Kesteloo telen Rob en Peter Duineveld (Fa. G.J. Duineveld & zn uit Breezand) alleen hun schubgoed in de Noordkop. Hun leverbaar, allemaal Orientals, staat in Limburg. Ook daar verloopt het rooien op rolletjes. Rob Duineveld: "We zijn niet zo'n grote lelieteeler. We moeten nu nog ruim een hectare rooien, daar zijn we voor 15 december klaar mee." In het droge voorjaar moest de zwarte grond in Limburg veel beregend worden. Toch is het groeiseizoen niet de belangrijkste reden waarom Rob het idee heeft dat de oogst qua maatvoering wat fijner uitvalt. Dat ligt vooral aan het fijnere plantgoed dat gebruikt is. De meeste

bollen zijn voorverkocht tegen prijzen die wat hoger liggen dan de huidige dagprijzen. "Maar het is geen vetpot", aldus de ondernemer.

OOGST DRENTHE

Waar de weergoden de lelieteelers in het Noordelijk Zandgebied goed gezind zijn, is dat in het oosten van het land niet anders. Tot en met de eerste week december waren de omstandigheden volgens Tom Rispens van Landbouwbedrijf Fernhout perfect. "Het rooit super mooi, zonder beschadigingen, schoon en vooral snel. Normaal zijn we met twee rooimachines aan de gang, maar dit jaar tot nu toe nog maar met één. Bij ons is 14 november de magische datum voor de start van de lelieoogst. Dan zijn de eerste bollen goed afgerijpt." Fernhout teelt in totaal 60 hectare lelies op contract voor kwekers uit Noord-Holland en Fernhout Lelies BV uit Smilde. De lelieteelt is sinds '92 onderdeel van onze bedrijfsvoering, begonnen met drie hectare contractteelt. Daarnaast hebben we een eigen spoelerij."

Behalve lelies teelt Fernhout kerstbomen (zie pagina 30 en 31), aardappelen en graan. Rispens runt het bedrijf samen met Jan Joffers. De mannen spreken van een 'apart jaar' wat betreft het groeiseizoen. De plantomstandigheden waren goed. Zo goed zelfs dat de lelies er vroeg in zaten. "Gezien de nachtvorst misschien iets te vroeg. Eind maart zijn we begonnen met planten. Zeker de OT's hoeven helemaal niet zo vroeg geplant te worden, maar als

het mooi weer is, wil je toch aan de gang." In de nacht van 4 op 5 mei volgde een stevige nachtvorst. Met name de vroeg geplante lelies, waar al flink gewas op stond, hebben een klap gehad. Dat betekent van sommige soorten soms een halvering van de opbrengst. "In partijen die last van de vorst hebben gehad, ontstaat een hele rare sortering", vertelt Rispens. "Hebben de bollen net in de luwte onder een boom gestaan, dan zijn ze grof. Ook de nakomers steken er qua maatvoering met kop en schouders boven uit."

GOEDE KWALITEIT

De late vorst werd gevolgd door een extreem warm voorjaar. In mei en juni heeft Fernhout veel moeten beregenen. "Daarna kregen we een natte zomer. Augustus is precies de maand dat we stro en tarwe oogsten, wat dat betreft was dit echt een pechjaar. Op de lelies heeft de vele regen weinig impact gehad; we telen sterke rassen die niet erg vuurgevoelig zijn. Wel was de virusdruk hoog, dus hebben we een strak spuitschema gehanteerd." Ondanks de pleksgewijze vorstschade is Rispens niet ontevreden over de oogstresultaten. "De goede rooiomstandigheden hebben daar zeker aan bijgedragen. We hebben nu, begin december, nog 12 hectare lelies in de grond. Als het weer zo blijft, zijn we ruim voor de kerst klaar. Ik vind dat we gewoon kunnen spreken van een goede kwaliteit. De handel kan wat de prijs betreft beter, maar we hebben wel bijna al onze bollen voor dit jaar verkocht."

Het spoelen van de bollen bij het Drentse Landbouwbedrijf Fernhout BV